

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ЮРИЙ ГАГАРИН“

гр. Смолян, ул. „Георги Кирков“ 10, тел: 0301/69743, е-майл: retouu sm@abv.bg

Утвърждавам:

Йорданка Дюлгерова

Директор на ОУ „Юрий Гагарин“

УЧЕБНА ПРОГРАМА

по *БЕЛ - ИУЧ*

VII – ми клас

Учебна **2023/2024** година

36 учебни седмици

1 час седмично

36 часа годишно

Изготвил:

Анита Каменова

/Учител по Български език и литература/

1. ОБЩО ПРЕДСТАВЯВАНЕ НА ПРОГРАМАТА

Учебната програма за разширена подготовка в избираеми учебни часове по български език и литература за VII-ми клас разработена в съответствие с държавните образователни изисквания за общообразователна подготовка. Обучението в избираемите учебни часове по български език и литература се осъществява за придобиване на разширена подготовка по български език и литература, включена в раздел А.

Обучението по български език и литература в ИУЧ е предвидено да се провежда 1 час седмично, 36 часа годишно, съгласен училищния учебен план. Учебната програма по БЕЛ за ИУЧ в VII-ми клас включва два компонента-български език и литература: Броят часове за нови знания са 44% /16 часа/; за упражнения-37% /13 часа/; за преговор-6% /2 часа/; за обобщение-6% /2 часа/; за контролни работи-7% /3 часа/.

В обучението по български език в VII-ми клас на прогимназиалния етап продължава овладяването на базисни знания, умения и отношения, предоставя за запознаване на учениците със системата на съвременния български книжовен език и за развиване на тяхната комуникативна компетентност. Във връзка с развиване на социокултурните компетентности учебната програма представя теми и дейности, насочени към овладяване на умения да се извлича и да се подбери информация от медийни и от художествен текстове /на хартиен и на електронен носител/ за изпълняване на комуникативни задачи. По отношение на развиваните езиков компетентности учебната програма предлага теми и дейности, насочени към осмисляне на: особености, които имат текстовете масовата комуникация и художествените текстове; системата на глаголните наклонения и преизказните глаголни форми; същността и употребата на сложното съставно изречение и на сложното смесено изречение; начините за предаване на чужда реч в текста.

учебната програма като комуникативни компетентности се определят компетентностите на учениците да възприемат и да създава различни текстове.

Темите и дейностите, основа за развиване на комуникативните компетентности в устното и в писменото общуване в VII клас, са насочени към изграждане на умения за участие в дискусия, за редактиране на текст и за създаване на следните видове текст: отгово на нравствен въпрос и анотация.

КОМПОНЕНТ – ЛИТЕРАТУРА

Обучението по литература в VII-ми клас е насочено към овладяване на диференцирани знания, умения и отношения, свързани с литературата и с изграждането на литературни и социокултурни компетентности на ученика. Тъй като със VII-ми клас завършва основната образователна степен, акцентът е върху българската литература, като избраните от нея текстове водят интензивен и нерядък напрегат диалог помежду си. Културното многообразие и разноречие се представя като вътрешно, в рамките на националната култура. Акцент се поставя върху изграждането на граждански и обществени компетентности.

Подбраното учебно съдържание за разширена подготовка пряко кореспондира с учебната програма за общообразователна подготовка по предмета, като дава възможност да се задълбочат и затвърдят знанията и уменията на учениците, формирани в процес на езиковото и литературното им обучение. Увоените начални знания за езиковите и речеви единици и за художествената образност се обогатяват, надграждат и доуточняват. Включват се допълнителни текстове и отделни теми, които по различен начин интерпретират и разширяват учебното съдържание най-вече по литература, чрез което се повишава интереса на учениците към обучението по български език и литература, повишава се тяхната активност и се осъществяват вътрешнопредметни и междупредметни връзки и взаимодействия.

Учебното съдържание е съобразено с възрастовите и индивидуални потребности на седмокласниците.

II. ЦЕЛИ НА ОБУЧЕНИЕТО ПО БЪЛГАРСКИ ЕЗИК И ЛИТЕРАТУРА

Чрез обучението по БЕЛ-ИУЧ се цели да се даде възможност на учениците от VII клас да надградят своите умения, придобити учебните часове по БЕЛ-ООП, както и да формират комуникативни компетентности за възприемане и създаване на стилистични диференцирани текстове, за да развият в по - висока степен своето емоционално - оценъчно отношение и съответна нагласа за възприемане и създаване на духовни ценности.

Учебният предмет български език и литература изгражда основата на компетентностите по български език и на грамотността за четене и е пряко свързан с постигането на базовата, функционалната и комплексната грамотност. Общата цел е насочена към формиране у учениците на комуникативни компетентности за възприемане и създаване на стилистично диференцирани текстове, за развятие на емоционално оценъчно отношение и нагласа за възприемане и създаване на духовни ценности.

Основните цели, застъпени в учебната програма по БЕЛ-ИУЧ в VII-ми клас са да се разширят и обогатят знанията на учениците по отношение на:

- Общуването в научната сфера по въпроси, изучавани в различни предметни области.
- Изразяване на твърдения, подбор на доказателства, оформяне на отговор на научен въпрос.
- Овлавяване на разширен репертоар от синтактични конструкции – словоредни варианти, еднородни части, синонимни синтактични връзки.
- Редактиране на собствен текст със съответните синтактични трансформации.
- Умениа за самостоятелен подбор на четива.

- Осмисляне и тълкуване на прочетеното, формиране на лично разбиране за текста и аргументиране според външния в него.
- Формиране на оценъчна позиция у ученика.
- Да се активизира, стимулира и мотивира учениците за съзнателно и целенасочено изучаване на езика и литературата

III. УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ /КОМПОНЕНТ БЪЛГАРСКИ ЕЗИК/

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
1. Текстът в масовата комуникация	Характеризира ситуацията на обдуване в масовата комуникация. Разпознава интервю, репортаж и информационна бележка като медийни текстове.	Нови понятия средства за масова комуникация интервю репортаж информационна бележка
2. Извличане и обработване на информация от медия текст	Търси, извлича, подбира, анализира, синтезира информация от различни медийни текстове (на хартиен и на електронен носител) при изпълнение на определена комуникативна задача.	
3. Художествен текст	Търси, извлича, подбира, анализира информация от художествен текст (на хартиен и на електронен носител) за изпълнение на определена комуникативна задача.	
4. Думата като лексикално средство в текста	Разпознава неутрална и експресивна лексика в текст. Използва изразните възможности на думите в речевата практика. Използва различни източници, включително и на електронен носител, за обогатяване на речника с нови думи и с нови значения на познати думи. Тълкува употребата на експресивна лексика в художествен и в медия текст.	неутрална лексика експресивна лексика

5. Думата в речниковия състав на Българския език	Разпознава домашни думи и чужди думи (чуждци и заемки); остарели думи. Търкува употребата на чужди думи и на остарели думи в текст. Умее да прави справка с речник на чуждите думи.	речников състав на езика домашни думи чужди думи (чуждци и заемки)
6. Звукови промени в думата	Обяснява случаи на несъответствие между изговор и правопис. Изговаря и пише домашни и чужди думи според правоговорните и правописните правила. Правилно изговаря и пише думи от терминологичната лексика.	
7. Наклонение на глагола	Познава спецификата на наклонението като начин за изразяване на отношение на говорещото лице към глаголно действие. Разпознава и правилно образува форми на изявително наклонение, на условно наклонение и на повелително наклонение. Умее да използва изразните възможности на видовете наклонения в текст според целта на общуване.	наклонение на глагола изявително наклонение условно наклонение повелително наклонение
8. Преизказани глаголни форми	Разпознава преизказани глаголни форми в текст. Уместно употребява преизказани глаголни форми в зависимост от ситуацията на общуване.	преизказани глаголни форми
9. Съвместна употреба на глаголни времена и наклонения	Търкува съвместната употреба на глаголни времена и наклонения в художествен текст. Умее правилно съвместно да използва глаголни времена и наклонения в речевата практика.	
10. Съставно сказуемо	Разпознава съставно сказуемо в изречение. Правилно образува и използва съставно сказуемо в речевата практика.	съставно сказуемо
11. Обособени части в простото изречение	Разпознава обособени части в изречението. Познава синонимни варианти на обособените части; правилно и целесъобразно ги използва в речевата практика. Прилага пунктуационните правила при употреба на обособени части.	обособени части
12. Сложно съставно изречение	Разпознава подчинителни връзки в сложното изречение. Разпознава сложно съставно изречение. Разпознава главно и подчинено изречение в сложното съставно изречение. Уместно използва сложни съставни изречения в речевата практика. Използва различни подчинителни връзки в сложното съставно изречение според целта на общуване.	подчинителна връзка сложно съставно изречение, главно и подчинено изречение
13. Сложно смесено изречение	Разграничава съчинителни от подчинителни връзки в сложното смесено изречение. Разпознава сложно смесено изречение. Уместно употребява сложни смесени изречения в речевата практика. Служи си с разнообразни синтактични	сложно смесено изречение

14. Пряко, непряко и полупряко предаване на чужда реч	конструкции и използва синонимни варианти според целта на общуване. Познава правилата за пряко, непряко и полупряко предаване на чужда реч в текст. Познава начини за цитиране и тяхното правописно и пунктуационно оформление. Използва правилно и уместно цитиране, непряко и полупряко предаване на чужда реч в текстове, които създава.	Цитат, полупряка реч
Редактиране на текст	Познава и използва различни начини за редактиране на текст, за да постигне правилност и уместност на изказа. Спазва изучените книжовни езикови правила	

УЧЕБНО СЪДЪРЖАНИЕ /КОМПОНЕНТ ЛИТЕРАТУРА/

Теми	Компетентности като очаквани резултати от обучението	Нови понятия
1. Българинът във възрожденския свят 1.1. „Стани, стани, юнак балкански“ и „Вятър ечи, Балкан стене“ (Д. Чинтулов)	Различава основни ценности и норми на българина във възрожденския свят. Съпоставя свои ценности с ценности на българина във възрожденския свят и оценява значението им в съответния социокултурен контекст. Познава значението на понятието лирически говорител. Обяснява функциите на лирическия говорител за изграждането на образа на света и човека в „Стани, стани, юнак балкански“ и във „Вятър ечи, Балкан стене“.	лирически говорител
1.2. „На прощаване в 1868 г.“ (Хр. Ботев)	Познава значението на понятието лирически герой. Различава и тълкува в „На прощаване в 1868 г.“ преживявания, настроения, състояния на героя. Обяснява функциите на лирическия герой в „На прощаване в 1868 г.“ за смисловото изграждане на текста	лирически герой
1.3. Из „Немили-недраги“ (Ив. Вазов): I, II, III, V, X глава, епиглог.	Познава значението на понятието повест и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Немили-недраги“. Различава и тълкува в откъсите от „Немили-недраги“ действията и развитието на героите в сюжета. Обяснява функциите на предметната обстановка за изграждането на образа на човека и света в откъсите от „Немили-недраги“.	повест
1.4. „Дна българка“ (Ив. Вазов)	Познава значението на понятието композиция. Обяснява отношенията между	композиция

<p>1.5. „Опълченците на Шипка“ (Ив. Вазов)</p>	<p>началото и края на разказа „Една българка“ и оценява значението им за завършеността на текста. Обяснява значението на сюжета в разказа „Една българка“. Различава и тълкува в „Една българка“ действията и развитието на героите в сюжета. Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа „Една българка“.</p>	<p>ода</p>
<p>1.6. „Българският език“ (Ив. Вазов)</p>	<p>Разпознава жанрови характеристики на одата, проявени в „Българският език“. Различава и тълкува в „Българският език“ преживявания, настроения, състояния на героя. Обяснява функциите на лирическия говорител за изграждането на образа на света и човека в „Българският език“. Идентифицира интерпретирани в „Българският език“ проблеми и конфликти, съпоставя ги със съвременността и ги свързва с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.</p>	
<p>II. Човекът в обществото – норми, ценности и конфликти II.1. Из „До Чикаго и назад“ (Ал. Константинов) – (откъсът от „Вие трябва да сте били на Пловдивското изложение и знаете големия павилион?“ до „На г. Айвазяна търговията отиваше твърде зле, според думите му, но той имаше надежда да разпродаде повечко „Рядкости“ в последните два месеца, септември и октомври, когато след летния сезон позаможните американци ще</p>	<p>Различава основни ценности и норми на човека в обществото. Съпоставя ценности на човека в обществото и оценява значението им в съответния социкултурен контекст. Различава и тълкува в откъса от „До Чикаго и назад“ и в „Бай Ганьо пътува“ действията и развитието на героите. Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа в „Бай Ганьо пътува“. Обяснява функциите на предметната обстановка за изграждането на образа на човека и света в откъса от „До Чикаго и назад“ и в „Бай Ганьо пътува“ проблеми и конфликти, свързва примери за такива проблеми и конфликти с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.</p>	

<p>посетят изложението.“); Из „Бай Ганьо. Невероятни разкази за един съвременен българин“; „Бай Ганьо пътува“ (Ал. Константинов)</p>		
<p>П.2. „Неразделни“ (Пенчо Славейков)</p>	<p>Познава значението на понятието балада и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Неразделни“. Различава в „Неразделни“ преживявания, настроения, състояния на героя. Обяснява функциите на лирическия говорител за израждането на образа на света и човека в „Неразделни“. Идентифицира интерпретирани в „Неразделни“ проблеми и конфликти, съпоставя ги със съвременността и ги свързва с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.</p>	<p>балада</p>
<p>П.3. „Започеници“ (Пейо Яворов)</p>	<p>Познава значението на понятието елегия и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Започеници“. Различава в „Започеници“ преживявания, настроения, състояния на героя. Обяснява функциите на лирическия герой в „Започеници“ за смисловото израждане на текста.</p>	<p>елегия</p>
<p>П.4. „По жътва“ (Елин Пелин)</p>	<p>Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа „По жътва“ и ги тълкува съобразно конкретните проявления на жанра. Обяснява отношенията между началото и края на разказа „По жътва“ и оценява значението им за завършеността на текста. Различава в „По жътва“ действията и развитието на героите.</p>	
<p>П.5. „По жипцата“ (Й. Йовков)</p>	<p>Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа „По жипцата“ и ги тълкува съобразно конкретните проявления на жанра. Обяснява отношенията между началото и края на разказа „По жипцата“ и оценява значението им за завършеността на текста. Различава в „По жипцата“ действията и развитието на героите. Идентифицира интерпретирани в „По жипцата“ проблеми и конфликти, свързва ги с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.</p>	

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ УРОЧНАТА ЕДИНИЦА

Очакваните резултати от урочната единица основно са:

- формиране на умения на изграждащия се автономен читател;
- разчитане на изобразения на света и човека в различни като културен произход и жанр текстове – с обяснения на жанров специфичната им структура и с тълкуване на езиково специфичните им послания;
- формиране на умения за тълкуване на диалогизирани и нерядко полемизирани помежду си текстове;
- уменията за създаване и възприемане на реч както откъм смисловата ѝ, така и откъм действената ѝ страна;
- уменията за културно изразяване и творчество, за езиково посредничество и с интерактивните умения на ученика, развивани чрез обогатяване на жанровия репертоар на създаваните от учениците речеви продукти;
- разчитане на художествени произведения като интерпретиращи от различни гледни точки норми, ценности, проблеми конфликти, характерни и за съвременната епоха, както и със съотнасянето им с непосредствения жизнен опит на ученика.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО /КОМПОНЕНТ ЛИТЕРАТУРА/ В КРАЯ НА КЛАСА

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ	<ul style="list-style-type: none">• Различава основни ценности и норми на етническата национална общност и на гражданската национална общност.• Съпоставя свои ценности с ценности на принадлежашия към етническата национална общност човек и оценява значението им в съответния социокултурен контекст.• Идентифицира интерпретирани в литературни текстове проблеми и конфликти, свързва примери за такива проблеми и конфликти с лични идеи, за да обоснове лична гледна точка.

	<ul style="list-style-type: none"> • Разпознава по откъс от изучено произведение неговия автор и (заглавие на) самото произведение. Свързва имена на герои от изучено произведение с името на неговия автор и със заглавието на произведението. • Свързва изучено произведение с името на автора, с жанра и с имена на герои от произведението. • Свързва изучено произведение с интерпретирани в него мотиви. Определя начини, по които (откъс от) конкретен литературен текст въздейства естетически, и се обосновава чрез примери от художествения изказ. • Открива в книжни и уеб базирани източници данни/факти, тълкувания на данни/факти и илюстративен материал, за да изпълни конкретна изследователска задача, свързана например с творческата история, с историческите и/или авторовобиографичните обстоятелства на написването, с историята на четене, с издателската история на изучаван текст. Избира книжни и уеб базирани източници за изпълнение на конкретна изследователска задача.
<p>ЛИТЕРАТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Различава и тълкува в изучавани повествователни литературни текстове действията и развитието на героите в сюжета. • Различава и тълкува в изучавани поетически литературни текстове преживявания, настроения, състояния на героя. • Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа и тълкува изучавани разкази съобразно конкретните проявления на жанра. • Познава значението на понятията повест, ода, елегия, балада и разпознава техни жанрови характеристики. Тълкува (откъси от) изучавана повест, ода, елегия, балада съобразно конкретните проявления на жанра. Познава значението на понятията композиция, лирически говорител, лирически герой и обяснява техните функции за изграждането на образа на човека и света в изучавани литературни текстове. Обяснява значението на сюжета в повествователни текстове. Оценка завършека на дълъг повествователен текст във връзка с неговия сюжет. • Подрежда събитията от фабулата на изучавано произведение според сюжета му. • Обяснява отношението между началото и края на изучавани литературни текстове от различни жанрове и оценява значението им за завършеността на текста. Тълкува смисъла на изречение от изучаван дълъг повествователен текст в повествователния контекст. • Различава необичайно струиране на думи със сходен звук и/или морфемен състав в относително кратък откъс от художествен текст и обяснява значението му за изграждането на смисъла на

	<p>(откъс от) текста. Различава в художествен текст нарушения на граматичните норми и/или и обяснява значението им за изграждането на смисъла на (откъс от) текста. Различава в контекста на художествения текст двузначни/двусмислени думи и изрази и обяснява значението им за изграждането на смисъла на (откъс от) текста.</p>
<p>КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Създава в устна форма описание на предметна обстановка в художествен текст с цел да: изрази естетическата си представа за описваните елементи; предизвика у слушателя естетическо преживяване, подобно на породеното от непосредственото общуване с художественото описание. • Създава в писмена форма кратък отговор на литературен въпрос с цел да обоснове разбирането си за поставения под въпрос текстов елемент. • Създава в устна и в писмена форма разказ по преживяно с цел да: изрази творчески действителни преживявания, чувства и оценки важноста на това изразяване; заинтригува възприемателя с разказваната история. Анализира и критично оценява сподручливостта на свои или чужди (в устна или в писмена форма) според осъществяването на комуникативната им задача: описание на предметна обстановка в художествен текст, кратък отговор на литературен въпрос, разказ по преживяно. Спазва книжовни езикови правила.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО /БЪЛГАРСКИ ЕЗИК/ В КРАЯ НА КЛАС

ОБЛАСТИ НА КОМПЕТЕНТНОСТ	ЗНАНИЯ, УМЕНИЯ И ОТНОШЕНИЯ
<p>СОЦИОКУЛТУРНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ</p>	<p>Разбира зависимостта на езиковите средства от речевата ситуация и ги използва в съответствие с нея.</p> <p>Разпознава текстовете според сферата на общуване.</p> <p>Търси, извлича и подбира информация от различни видове текст и от различни информационни източници.</p> <p>Използва информацията за решаване на определени комуникативни задачи.</p> <p>Задава въпроси и дава отговори по поставена от друг или по избрана от него тема. Изразява</p>

	<p>твърдения и се аргументира.</p> <p>Разбира инструкции и работи по зададен модел в училищна и в извънучилищна среда.</p> <p>Разпознава особености на медийния и на художествения текст. Познава и прилага книжовни езикови правила.</p> <p>Открива и редактира езикови грешки. Владее езикови средства, свързани с фонетични, с морфологични, със синтактични и с лексикални явления, и ги използва уместно в речевата практика.</p> <p>Служи си с разнообразни синтактични конструкции и използва синонимни варианти според целта на общуване.</p>
<p>ЕЗИКОВИ КОМПЕТЕНТНОСТИ</p>	<p>КОМУНИКАТИВНИ КОМПЕТЕНТНОСТИ</p> <p>Слушане Умее да изслушва мнения и да сравнява различни гледни точки при участие в дискусия. Разбира смисъла на познат и на непознат текст при слушане с определена комуникативна задача.</p> <p>Четене Разбира смисъла на познат и на непознат текст при четене. Изработва план на текст с определена комуникативна задача.</p> <p>Говорене Участва в дискусия, умее да оспори мнение, различно от своето, като проявява толерантност и учтивост в общуването. Спазва правилата на книжовния изговор. Постава логическо ударение, като се съобразява с определена комуникативна цел. Създава в устна форма: - изказване (при участие в дискусия) - отговор на нравствен въпрос</p> <p>Писане Планира, структурира, композира и графично оформя текста, който създава. Спазва книжовни езикови правила. Има формирани правописни навики по отношение на често употребявани думи и на думи от терминологичната лексика. Редактира текст.</p>

V. МЕТОДИ, ИЗПОЛЗВАНИ ПРИ РАБОТА ВЪРХУ УРОЧНИТЕ ЕДИНИЦИ

Изборът на методи, които ще бъдат използвани при работата върху урочната единица по БЕЛ- ИУЧ в VII-ми клас зависи от възрастовите особености, целите и задачите на обучението /при формиране на комуникативна компетентност се използва интерактивни методи, които дават възможност на учениците да участват в комуникацията в своята социалингвистична среда, конкретна тема, понятията дали са формирани на по-предходен етап или се формират за първи път, бюджет на времето- средно време, за което ще се изпълни задачата, техническа и материална обезпеченост.

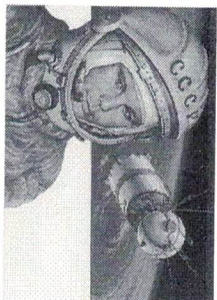
При работата върху урочната единица по БЕЛ- ИУЧ в VII-ми клас ще бъдат използвани следните методи:

- анализ, синтез, индукция, сравнение, обобщение, абстрахиране;
- разговор, беседа;
- наблюдение, демонстрация;
- за проверка и оценка;
- устно изложение;
- беседа;
- Демонстрация;
- наблюдение;
- самостоятелна работа;
- ситуационен метод;
- интерактивни методи-проект, групова работа, учебна дискусия, визуализация, творчески диалог и други.

УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КЛЮЧОВИТЕ КОМПЕТЕНТНОСТИ, КАКТО И МЕЖДУПРЕДМЕТНИ ВРЪЗКИ

Ключови компетентности	Дейности и междупредметни връзки
Умения за общуване на чужди езици	Съпоставяне на изучавани в часовете по литература текстове с текстове, изучавани в часовете по чужд език, въз основа на общи мотиви и/или обща жанрова и/или културна принадлежност. Наблюдяване на начините, по които художествената литература функционализира чуждия език (в откъса от „До Чикаго и назад“, в „Бай Ганьо прѣгува“, в откъсите от „Немили-недраги“ и др.)
Дигитална компетентност	Използване на книги от електронни библиотеки и на други електронно базирани информационни източници за изпълнение на конкретна изследователска задача, както и за намиране на допълнителна информация по относително сложен проблем. Използване на мултимедия за създаване и представяне на продукти от изпълнение на конкретна изследователска задача.
Умения за учене	Самонаблюдаване и наблюдаване на съучениците, упражняване на самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или комуникативни задачи, както и при учене с цел определяне на собствените силни и слаби страни, на собствения стил на учене.
Социални и граждански компетентности	Съпоставяне и различаване на норми и ценности, валидни за дадена общност, регламентиращи/ретулиращи взаимоотношенията между индивида и общността. Съпоставяне и различаване на историческите и литературните разкази и образи на света, създадени от различни автори в различни и в едни и същи културни епохи.
Културна компетентност и умения за изразяване чрез творчество	Изразяване на впечатления, чувства, настроения, мисли, позиции по проблеми с помощта на различни езици – вербален, визуален (в т.ч. и изобразителен), музикален. Превод от един език на друг, например „рисуване с думи“ на визуално изображение и обратно – визуално изобразяване на предметна обстановка в художествен текст, музикална илюстрация на тема, атмосфера и др. в литературна творба.

ПРИЛОЖЕНИЕ: Годишно тематично разпределение на учебното съдържание

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ЮРИЙ ГАГАРИН“

гр. Смолян, ул. „Георги Кирков“ 10, тел: 0301/69743, е-мил: retouu sm@abv.bg

**ГОДИШНО ТЕМАТИЧНО
РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ**

на часовете по *български език и литература*
/ИУЧ/

VI-ми клас

Учебна **2023/2024** година

36 учебни седмици

1 час седмично

36 часа годишно

Изготвил:.....

Анита Каменова

Учител по български език и литература
в ОУ „Юрий Гагарин“, гр. Смолян

ПЪРВИ СРОК

№ по ред	Учебна сесия по ред	Разпределение на темите в урочни единици според учебните програми по:		Вид на урока	Очаквани резултати от урочната единица	Методи, използвани при работа върху урочната единица	Бележки или коментари
		Български език	Литература				
1.	I		Преразказ на непознат текст Дидактическа задача	Нови знания	Актуализиране на знания и умения, придобити до 7 клас. Създава в писмена форма трансформиращ преразказ с определена дидактическа задача. Спазва книжовни езикови правила.	Беседа; Съпоставка; Индивидуални задачи	
2.	II		Преразказ на непознат текст Дидактическа задача	Нови знания	Създава в писмена форма трансформиращ преразказ с определена дидактическа задача. Спазва книжовни езикови правила.	Беседа; Съпоставка; Индивидуални задачи	

3.	III	Текстът в масовата комуникация		Нови знания	Характеризира ситуацията на общуване в масовата комуникация. Разпознава интервю, репортаж и информационна бележка като медийни текстове.	Ролева игра; дискусия	

4.	IV		<p>Поезията на Добри Чинтулов – смислови акценти и патос</p>	Нови знания	<p>Различава основни ценности и норми на България във възрожденския свят. Съпоставя свои ценности с ценности на България във възрожденския свят и оценява значенията им в съответния социокултурен контекст. Познава значението на понятието лирически говорител.</p>	Наблюдене; демонстрация; ситуационен метод	
5.	V	Извличане и обработване на информация от		Упражнение	Търси, извлича, подбира, анализира,		

		Медиен текст			<p>синтезира информация от различни медийни текстове / на хартиен и на електронен носител/ при изтълянение на определена комуникативна задача.</p>		
6.	VI	Чудото на Ботевото слово в „На прощаване в 1868 г.“ /Хр. Ботев/	Упражнение	<p>Различава и тълкува в „На прощаване в 1868 г.“ преживявания, настроения, състояния на героя. Обяснява функциите на</p>	<p>Ролева игра; дискусия; ситуационен метод</p>		

					<p>лирическия герой в „На прощаване в 1868 г.“ за смыслевого изграждане на текста.</p>		
6	VI	Художествен текст		Нови знания	<p>Търси, извлича, подбира, анализира информация от художествен текст /на хартиен и на електронен носител/ за изпълнение на определена комуникативна</p>	Ролева игра; дискусия	

					задача.		
7.	VII		Преразказ на непознат текст с дидактическа задача.	Упражнение	Създава в писмена форма трансформиращ преразказ с определена дидактическа задача. Стазва книжовни езикови правила.	Беседа; Съпоставка; Индивидуални задачи	

8.	VIII	Думата като лексикално средство в текста		Нови знания	Разпознава неутрална и експресивна лексика в текст. Използва изразните възможности на думите в речевата практика.	Визуализация; творчески диалог; мисловна карта	

9.	IX		Светът на българските хъшове- Из „Немили-недраги“ /Ив. Вазов/: I, II, III глава	Упражнение	<p>Познава значението на понятието повест и разпознава нейни жанрови характеристики, проявени в „Немили-недраги“.</p> <p>Различава и тълкува в откъсите от „Немили-недраги“ действията и развитието на героите в сюжета.</p>	Групова работа; дискусия	
10.	X	Думата в речниковия състав на българския език		Нови знания	<p>Разпознава домашни думи и чужди думи /чуждици и</p>	Беседа; устно изложение	

					<p>заемки/; остарели думи. Тълкува употребата на чужди думи и на остарели думи в текст.</p>		
11.	XI		<p>Идеята за приемственост в образите на Странджаката и на Бръчков</p>	<p>Нови знания</p>	<p>Различава и тълкува в откъсите от „Немили-недраги“ действията и развитието на героите в сюжета.</p>	<p>Групова работа; Дискусия</p>	

12.	XII	Контролна работа №1		Проверка и контрол	Упражнява самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или на комуникативни задачи, както и при учене с цел определяне на силните и слабите си страни, на своя стил на учене.	Самостоятелна работа; проверка и оценка	
13.	XIII		Отговор на литературен въпрос-Какъв е животът на хъшовете според I-ва и II-ра глава на „Немили-	Упражнение	Създава в писмена форма отговор на литературен въпрос в определен	Учебна дискусия; творчески диалог; самостоятелна	

			недраги“ /Ив. Вазов/?		обем с цел да обособове редактирането си за поставения под въпрос текстов елемент. Спазва изучените книжовни езикови правила.	работа	
14.	XIV	Редактиране на текст		Упражнение	Познава и използва различни начини за редактиране на текст, за да постигне правилност и уместност на изказа. Спазва изучените езикови правила.	Самостоятелна работа	

15.	XV		<p>Чудодейната сила на доброто в разказа „Една българка“ /Ив.Вазов/</p>	Упражнение	<p>Обяснява значението на сюжета в разказа „Една българка“ . Различава и тълкува в „Една българка“ действията и развитието на героите в сюжета. Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа „Една българка“ .</p>	Самостоятелна работа	

16.	XVI	Звукови промени в думата		Нови знания	Познава и прилагат книжовни езикови правила. Връзка с всички учебни предмети.	Самостоятелно изложение; Дискусия	
17.	XVII	Изпитанията на българката в стремежа си да стори добро в „Една българка“ /Ив.Вазов/	Упражнение	Обяснява значението на сюжета в разказа „Една българка“. Различава и тълкува в „Една българка“ действията и развитието на героите в сюжета. Разпознава и обяснява функциите на структурни елементи на разказа „Една българка“.	Ролева игра; Дискусия; ситуационен метод		

18.	XVIII	Наклонение на глагола		Нови знания	Познава спецификата на наклонението като начин за изразяване на отношение на говорещото лице към глаголно действие	Ролева игра; дискусия	
-----	-------	-----------------------	--	-------------	--	-----------------------	--

ВТОРИ СРОК

№ по ред	Учебна седмица по ред	Разпределение на темите в урочни единици според учебните програми по:		Вид на урока	Очаквани резултати от урочната единица	Методи, използвани при работа върху урочната единица	Бележки или коментари
		Български език	Литература				
19.	XIX	Редактиране на текст		Упражнение	Познава и използва различни начини за редактиране на текст, за да постигне правилност и уместност на изказа. Спазва изучените книжовни езикови правила.	Учебна дискусия; творчески диалог	
20.	XX	Възхвалата – алтернатива на забравата в одата „Отлъченците на Шипка“ /Ив. Вазов/		Нови знания	Различава и тълкува в „Отлъченците на Шипка“ преживявания, настроения, състояния на герой. Обяснява функциите на лирическия	Наблюдение, демонстрация	

					Говорител за изграждането на образа на света и човека в „Отгълченците на Шипка“.		
21.	XXI	Редактиране на текст		Упражнение	Познава и използва различни начини за редактиране на текст, за да постигне правилност и уместност на изказа. Спазва изучените книжовни езикови правила.	Учебна дискусия; творчески диалог; самостоятелна работа	
22.	XXII	Разказ по преживяно-структура и особености. Създаване на разказ по преживяно на тема „Инцидентът“		Упражнение	Създава в устна и в писмена форма разказ по преживяно с цел да: изрази творчески действителни преживявания, чувства и оценки важността на това изразяване;	Проект; учебна дискусия; творчески диалог	

					заинтригува възприемателя с разказваната история.		
23.	XXIII	Отговор на нравствен въпрос- „Вярваш ли в доброто у човека“		Упражнение	Създава текст, в който тълкува, коментира, анализира същността на нравствен въпрос, за да аргументира собствена позиция във връзка с проблема. Съставя план на текста.	Учебна дискусия; творчески диалог	
24.	XXIV	Свещеният език в света на възрожденския българин в „Българският език“ /Ив. Вазов/	Нови знания	Различава и тълкува в „Българският език“ преживявания, настроения, състояния на героя. Обяснява функциите на лирическия говорител за изграждането на образа на света и човека в „Българският	Проект; учебна дискусия; творчески диалог		

25.	XXV	Съвместна употреба на глаголни времена и наклонения		Обобщение	език". Тълкува съвместната употреба на глаголни времена и наклонения в художествен текст. Умее правилно съвместно да използва глаголни времена и наклонения в речевата практика.	Индукция; сравнение; обобщение; абстрахиране	
26.	XXVI		Контролна работа №2	Проверка и контрол	Упражнява самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или на комуникативни задачи, както и при учене с цел определяне на силните и слабите си страни, на своя стил на учене.	Самостоятелна работа; проверка и оценка	
27.	XXVII	Съставно сказуемо-същност и видове		Нови знания	Разпознава съставно сказуемо в изречение.	Самостоятелна работа	

					Правилно образува и използва съставно сказуемо в речевата практика.	Наблюдение, демонстрация	
28.	XXVIII		„Бай Ганьо “ -екранизация	Упражнение	Различава основни ценности и норми на човека в обществото. Съпоставя ценности на човека в обществото и оценява значението им в съответния социокултурен контекст.		
29.	XXIX	Анотация- съдържателни и езикови особености		Нови знания	Извлича, осмисля, анализира информация от анотация с оглед на конкретна комуникативна задача. Познава същността на анотацията като вид текст.	Анализ; синтез; индукция; сравнение	
30.	XXX		Контролна работа №3	Проверка и	Упражнява	Самостоятелна	

				контрол	самоконтрол при изпълняване на дидактически и/или на комуникативни задачи, както и при учене с цел определяне на силните и слабите си страни, на своя стил на учене.	работа; проверка и оценка	
31.	XXXI	Сложно съставно изречение. Сложно смесено изречение		Нови знания	Използва различни подчинителни връзки в сложното съставно изречение и в сложно смесено изречение според целта на общуване. Служи си с разнообразни синтактични конструкции и използва синонимни варианти според целта на общуване.	Самостоятелна работа	
32.	XXXII		Злото и трагичните обрати в човешкия живот в разказа „По жътва“ /Елин Пелин/	Нови знания	Обяснява отношението между началото и	Учебна дискусия; творчески диалог	

33.	XXXIII	Пряко, непряко и полупряко предаване на чужда реч		Обобщение	Използва правилно и уместно цитиране, непряко и полупряко предаване на чужда реч в текстове, които създава.	Различава и тълкува в „По жипцата“ действието и развитието на героите. Идентифицира интерпретирани в „По жипцата“ проблеми и	Анализ; синтез; индукция; сравнение; обобщение; абстрахиране	
34.	XXXIV		Състраданието срещу истината в разказа „По жипцата“ /И. Йовков/	Нови знания		Наблюдение, демонстрация		

					<p>конфликти, свързва ги с лични идеи, за да обоснове своя гледна точка.</p>		
35.	XXXXV	Текстовете в масовата комуникация		Преговор	<p>Чрез работа върху проблеми, интерпретирани в медийни текстове, се създават предпоставки за развиване на важни граждански умения на учениците: да общуват на обществени места и в институции; критически да осмислят обстоятелствата при решаване на обществено значими проблеми; да проявяват толерантно отношение към различията в</p>	<p>Анализ; синтез; индукция; сравнение; обобщение; абстрахиране</p>	

					<p>обществената среда – напр. социалните, етническите, междуполовите.</p>		
36.	XXXXVI	Българинът във възрожденския свят	Преговор	<p>Съпоставяне и различаване на норми и ценности, валидни за дадена общност, регламентираци/регулиращи взаимоотношенията между индивиди и общността. Съпоставяне и различаване на историческите и литературните разкази и образи на света, създадени от различни автори в различни и в едни и същи културни епохи.</p>	<p>Анализ; синтез; индукция; сравнение; обобщение; абстрахиране</p>		

